

Zpráva o realizaci projektu “Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit” za rok 2023

VISK9/II

Tvorba a využívání souboru národních autorit představuje nedílnou součást katalogizačního procesu v knihovnách. Databáze národních autorit je spravována Národní knihovnou ČR a vzniká v rámci kooperace knihoven, která je podpořena programem *VISK9 Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN)* a souboru národních autorit (<https://visk.nkp.cz/visk-9>).

Projekt *Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit* koordinuje a zajišťuje Oddělení národních jmenných autorit NK ČR (ONJA).

Kooperující knihovny

Na tvorbě souboru národních autorit se podílí řada knihoven různého typu - od krajských přes odborné a akademické až po knihovny městské. Přehled participujících knihoven je uveden na portálu Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>) v sekci *Kooperace*. Počet kooperujících knihoven se výrazně nemění. Spektrum českých knihoven je široké a stále je zde prostor pro zapojení dalších, především oborových nebo regionálních.

Míra aktivního přispívání do souboru národních autorit se u jednotlivých knihoven liší, a to s ohledem na jejich katalogizační praxi, kapacitní možnosti či skladbu, rozsah a jedinečnost fondu. S rostoucím počtem autoritních záznamů se také zvyšuje pravděpodobnost, že bude požadovaný záznam v databázi již zahrnut. Vznikají nejen nové záznamy, ale dochází rovněž k úpravám a doplněním stávajících autoritních záznamů, a to na základě různých podnětů. Tyto úpravy zohledňují nejen nově dohledané informace, ale také podobu záznamu podle aktuálních pravidel a požadavků.

Počet záznamů v autoritní bázi

Soubor národních autorit obsahoval k 31. 12. 2023 celkem 1.184.504 autoritních záznamů všech typů. V průběhu roku přibylo téměř 39.000 záznamů. Dílčí údaje jsou uvedeny v tabulce:

	celkem záznamů k 1. 1. 2024	přírůstek rozdílem za 2023	celkem záznamů k 1. 1. 2023
jmenné autority	1 060 851	33 913	1 026 938
personálie	889 678	30 014	859 664
korporace	171 173	3 899	167 274
NKČR vč. složek	349 781	6 525	343 256
ostatní knihovny	711 070	27 388	683 682
zrušené autority jmenné+názv.	18 483	372	18 111
názvové autority	39 523	2 229	37 294
jméno+název	28 833	1 881	26 952
korporace+název	6 794	134	6 660
unifikovaný název	3 896	214	3 682

NKČR vč. složek	35 962	1 902	34 060
ostatní knihovny	3 561	327	3 234
věcné autority	83 471	2 819	80 652
obecná hesla	40 830	398	40 432
geografické autority	38 958	2 370	36 588
formální deskriptory	2 463	28	2 435
chronologické autority	596	23	573
konspekt	624	0	624
NK ČR vč. složek	62 624	822	61 802
ostatní knihovny	20 847	1 997	18 850
zrušené autority věcné	3 819	28	3 791
města pro STT	659	2	657

Přírůstek autoritních záznamů od přispívajících knihoven

Následující tabulka obsahuje počty dodaných autoritních záznamů v roce 2023 za jednotlivé kooperující knihovny podle typu autority (JA = jmenné autority, KA = korporativní autority, JN = autority typu autor/název pro osoby, KN = autority typu autor/název pro korporace, UN = unifikované názvy).

SIGLA	JA	KA	JN	KN	UN
ABA001	3 783	1 050	1 637	101	121
ABA003	0	16	0	0	0
ABA004	1 713	71	24	1	21
ABA006	484	22	0	0	0
ABA007	17	18	0	0	0
ABA008	3 493	134	0	0	0
ABA009	11	0	0	0	0
ABA010	338	6	0	0	0
ABA013	1 488	58	0	0	0
ABB060	679	0	0	0	0
ABB115	1	0	0	0	0
ABD009	50	0	0	0	0
ABD020	11	0	0	0	0
ABD046	70	0	0	0	0
ABD100	175	0	0	0	0
ABD156	142	10	0	0	0
ABD162	1	0	0	0	0
ABE045	63	0	0	0	0
ABE304	596	59	0	0	0
ABE310	11	0	0	0	0
ABE311	27	0	0	0	0
ABE323	395	49	0	0	0
ABE336	133	37	0	0	0
ABE343	6	0	0	0	0

ABE370	18	0	0	0	0
ABG001	1 243	0	0	0	0
ABH306	1 014	975	0	0	0
BOA001	1 880	210	195	15	57
BOD001	423	1	0	0	0
BOD003	102	0	0	0	0
BOD004	112	0	0	0	0
BOD008	84	12	0	0	0
BOD010	299	0	0	0	0
BOD018	50	0	0	0	0
BOD022	736	63	0	0	0
BOD031	158	0	0	0	0
BOD034	377	0	0	0	0
BOD114	396	0	0	0	0
BOE303	62	0	0	0	0
BOG001	199	0	0	0	0
CBA001	416	21	0	0	0
CBD007	418	2	0	0	0
CKG001	3	0	0	0	0
CLG001	6	0	0	0	0
DOG001	1	0	0	0	0
HBG001	42	3	0	0	0
HKA001	304	47	0	0	0
JIG001	9	2	0	0	0
KLK001	886	157	0	0	0
KMC001	1	0	0	0	0

KVG001	53	144	0	0	0
KVG501	5	0	0	0	0
LIA001	206	26	0	0	0
OLA001	1 046	133	26	17	13
OLD012	3 629	326	0	0	0
OPG001	2	0	1	0	0
OSA001	401	25	0	0	2
OSD001	130	0	0	0	0
OSD002	7	0	0	0	0
PAG001	32	21	0	0	0
PEG001	2	0	0	0	0

PNA001	918	212	0	0	0
PNG001	289	16	0	0	0
PNG503	1	0	0	0	0
TUG001	12	0	0	0	0
UHG001	3	0	0	0	0
ULD001	490	0	0	0	0
ULG001	36	12	0	0	0
ZLG001	17	1	0	0	0
ZRG001	1	0	0	0	0

Portál Národní autority ČR

Přehled informací týkajících se oblastí národních autorit přináší portál Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>). Portál je základním přístupovým bodem pro otázky spojené s tvorbou a využitím souborů autorit v katalogizační praxi. Nabízí nejen obecné informace k jednotlivým typům autoritních záznamů, ale i konkrétní informace k samotnému zpracování, včetně metodik, doporučených zdrojů pro ověřování údajů či způsobu kooperativního doplňování záznamů do centrální databáze.

NK ČR jako koordinační, metodické a konzultační centrum projektu

Oddělení národních jmenných autorit NK ČR zajišťuje správu báze národních jmenných autorit, vykonává vrchní supervizi jmenných autoritních záznamů, schvaluje návrhy nových záznamů a návrhy oprav, vytváří metodické pokyny pro zpracování personálních a korporativních autoritních záznamů (viz <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy>), podílí se na tvorbě katalogizační politiky a poskytuje konzultace kooperujícím knihovnám a dalším subjektům.

Aplikace pro přispívání do souboru národních autorit

Od dubna 2023 je v provozu nové řešení pro zasílání a editaci autoritních záznamů. Koncem března 2023 byl ukončen provoz původního řešení. Přejechod na novou aplikaci si vyžádal ze strany spolupracujících knihoven a správců knihovnických systémů některé nezbytné kroky k plnému zprovoznění. Postupně se připojilo více než 40 knihoven, které zasílají nové autoritní záznamy, případně návrhy oprav stávajících záznamů. Specifikace řešení je k dispozici na <https://github.com/cosmotron-cz/bandaska-nk>. Provoz je zasmulován s firmou Cosmotron do konce roku 2025.

Školení

V průběhu roku 2023 proběhla školení k tvorbě personálních autorit v knihovnách, které se do kooperace zapojily nově (Knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a Knihovna Vojenského historického ústavu v Praze), a v Knihovně Památníku národního písemnictví se sídlem v Litoměřicích, kde došlo ke změně na pozici lokálního supervizora jmenných autorit.

V říjnu proběhla dvě školení věnovaná tvorbě korporativních autorit, která se konala v Národní knihovně ČR ve školící místnosti v Klementinu za účasti 45 pracovníků z různých typů knihoven. Zájem převyšoval kapacitní možnosti.

Další školení jak ke tvorbě korporativních, tak i personálních autorit budou probíhat v závislosti na aktuálním zájmu. Průběžně byly poskytovány konzultace podle potřeb kooperujících knihoven.

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálníchází autorit

V průběhu roku probíhaly v jednotlivých knihovnách práce zaměřené na odstraňování duplicit, harmonizaci a aktualizaci lokálních autoritníchází. Na podporu této činnosti jsou určeny prostředky z programu VISK9/II. I přes narůstající možnosti využití automatizovaných procesů v katalogizační praxi je lidský podíl na tvorbě autoritnícháznamů stále dominantní.

Přehled harmonizačních oprav

Následující tabulka poskytuje přehled počtu zharmonizovanýcházhlaví podle údajů uvedených v závěrečných zprávách knihoven, které byly zapojeny do projektů v programu VISK9/II v roce 2023.

Název knihovny	Počet zharmonizovaných autoritnícházhlaví v roce 2022	poznámka
Městská knihovna Pelhřimov	2 598	klíčová slova
Souborný katalog knihoven Masarykovy univerzity	9 187	jmenné personální
	957	věcné personální
	320	jmenné korporativní
	223	věcné korporativní
	1 105	věcné geografické
	8 507	věcné tematické
Městská knihovna Jihlava, příspěvková organizace	5 983	
Městská knihovna Jindřichův Hradec	1 928	
Městská knihovna Litvínov	6 195	
Národní technická knihovna	1 602	
Univerzitní knihovna Ostravské univerzity	5 109	
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	25 891	klíčová slova
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	7 678	
Vědecká knihovna Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	1 489	
Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci	9 192	
Knihovna Antonína Švehly	4 417	

Závěr

Kooperace na tvorbě souborů národních autorit je přínosná, užitečná a žádoucí. Významně zvyšuje rozsah a kvalitu obsahu centrální autoritní databáze a přináší benefity pro její využívání nejen v síti knihoven.

Spektrum knihoven zapojených do kooperace je poměrně široké a stabilní. Míra aktivního zapojení závisí na možnostech jednotlivých knihoven, skladbě jejich fondu a pracovních kapacitách. Prostor pro další spolupracující knihovny je nadále otevřený.

Zpracovala: PhDr. Petra Šťastná (Oddělení národních jmenných autorit NK ČR)

Dne: 9. 2. 2024